

A Disszertáció Összefoglaló

Disszertációm Orhan Pamuk prózáiban vizsgálja a posztmodern narratológiai technikákat és stratégiákat. Ezenkívül az identitás kérdéseinek megnyilvánulásaiival, Pamuk munkájának igen fontos elemeivel foglalkozik, melyekre gyakran Kelet és Nyugat találkozáspontjaiként tekintenek. Pamuk írói személyisége, amelyet gondosan felépített magának, alátámasztja a feltételezést, hogy ő maga „A Megtestesült Boszporus”, amelynek végső funkciója, hogy helyenként összekösse Ázsiát Európával, máskor elválassza azokat. Célom ebben a dolgozatban ezért elsősorban az volt, hogy bemutassam ezt a gyakran hangoztatott felvetést. Pamuknak azon regényeit elemeztem, melyek megelőzték az író hírnévét, elemzéseim során pedig a regényeiben alkalmazott posztmodern narratív technikákat figyeltem meg, illetve azokat a kulturális tényezőket, melyek Keletről és Nyugatról egyszerre táplálták a műveket. Munkám eredményeként felfedeztem, hogy Pamuk regényeinek narratológiai elemei összehangolhatók a nyugati irodalmi kánon posztmodern vonulatával, miközben klasszikus török/közép-keleti irodalmi és művészeti gyökereit is megőrzi. További következtetésem, hogy a Pamuk által kiválasztott témák, amelyekben a keleti és a nyugati kultúrák keveredését figyelhetjük meg, egyben az általa alkalmazott narratológiai technikákkal is összhangban vannak. A kutatásom egyéb megállapítása, hogy Pamuk rendszerint a történetmesélésre helyezi a hangsúlyt, ami új történetek létrehozását, de főleg régiók feldolgozását, új kontextusokba helyezését jelenti, s kevésbé jellemző, hogy az író „nagy elbeszéléseket” (*grand récits*) igyekezze felépíteni, vagy hogy nyomatékos megállapításokat kívánna rögzíteni. A történelmi metafikció, mely a paródia és az újraírás bravúrjaival él, a hagyományos történelmi ábrázolásokra adott ironikus szerzői megjegyzéseknek ad meghatározó teret, ami fontos szerepét veszi ki a különböző identitások megrajzolásában. Pamuk regényeit a kortárs magyar történelmi metafikció két példájával is összevettem, nevezetesen Horváth Viktor *Török tükör* és Darvasi László *Könnymutatványosok legendája* című regényeivel, hogy ezek párhuzamba helyezésével rámutassak Pamuk fiktív univerzumának egyedi mechanikáira. Az összehasonlítás a posztmodern fikciós stratégiák különböző céljainak felismeréséhez járult hozzá, ami biztosította, hogy a munka nem esett az egyes szerzők teleológiai hozzáállás nélküli beskatulyázásának csapdájába. Tekintve, hogy Pamuk vélekedése szerint minden narratíva, beleértve az identitásokat, mint narratívákat, (újra)építhető, a szerző legfőbb feladata a már megírt történetek újraírása, amely bevett *modus operandi* volt a klasszikus török (és perzsa) költészetben több mint hatszáz évig, majd a posztmodernitás révén újra divatossá vált. Így Pamuk írásaiban Kelet és Nyugat kapcsolata vagy

ellentéte nem politikai vagy történelmi, hanem inkább irodalmi kérdés. Kelet-Nyugat kettőssége, melyből Pamuk folyamatosan merítkezik prózájában, valójában az olvasók figyelmének elterelgetésével játszik, akik árnyalt politikai megállapításokat kívánnak felfedezni a műveiben. Amire azonban Pamuk igazán törekszik, hogy a keleti mítoszok és legendák tartalmi hozadékát a hipertextualitáson keresztül a nyugati próza formai keretei közé illessze. A szerzői karakter, amelyet Pamuk igyekszik létrehozni magának, arra törekszik, hogy egyszerre váljon Seherezádé és Sterne utódjává. Ezért is nevezhető a Megtestesült Boszporusznak.